

Пливуть чайки козацькїї
долі Дніпром, чорні;
заніміли, посмутніли
козаки моторні.
Тихо в берегах дніпрових,
лиш вода хлюпоче
під веслами, з очеретом
вітер щось шепоче.
Дніпро тихий, не сердиться,
глибиною дише,
стиха чайки обмиває,
на хвилях колише,
і шумить, та мов питає:
«Чом такі сумніі?
Куди, мов мерці, пливете?
Чом пісні шумніі
не лунають по берегах
високих?.. Ніколи
не видав я вас такими
сумними, соколи!»

Не видав ти їх такими
й більше не побачиш
синів своїх, не понесеш
тих чайок козачих
на хвилях, не погуляють
байдаки під вітром:
се прощаються востанне
сини з батьком Дніпром.
Пливуть собі сіромахи
все вниз. Геть далеко
щось синіє на обрії...
Приблизились... Легко
розійшлася рання мряка,
могила вказалась,
що високо над берегом
дніповим здіймалась.
На ній хрест, порослий мохом,
під хрестом опертий
сидить лірник сивесенький,
без шапки, обдертий.
Сидить собі на могилі, —

певно, спочиває,
може, дума про щось тяжке,
долю проклинає.
Справді, щось тяжке надумав,
бо рукавом швидко
обтирає дрібні сльози
з очей... Плаче, видко.

«Ходім, хлопці, послухаєм
ще думи старого!
Най нам ще раз заспіває
про Січ, кошового,
про Дніпр, чайки, бісурманів,
ляхів, най заграє!
Послухаєм ще востаннє...
Ходім, най співає!»
Співа старий запорожцям,
співа, як бувало,
як козацтво по базарах
турецьких гуляло...

Сидить лірник на могилі,
тяжко-тяжко плаче,
бо і в нього в грудях серце
орлине, козаче.
Весь вік прожив бурлакою
в степу з козаками,
ходив з ними у походи
всякими шляхами.
Не послуха ніхто тепер
вже думи старого,
не заплаче, як плакали
козаки... Немного
літ лишилося старому,
пора в домовину!
«Бог зна, в степу чи під тином
десь чужим спочину.
Сам, як палець, на всім світі...
Блуджу по широкім,
і нега де притулиться
під небом високим.
Ні родини, ні хатини,

ніде гідітхнути,
і нікому буде повік
старому замкнути».

Довго думав, довго плакав
старий... Помолився
під хрестом, а потім мовчки
сіряком уквивсяполатаним, узяв торбу,
довгу, полотняну,
в торбу ліру, костур в жменю
забрав та поглянув
ще довкола. Глядів довго,
мов в душу бажав би
врити образ той навіки,
мов на все прощав би
Дніпр і степ, могили-гори...
Знов перехрестився
і з могили високої
в долину спустився...

Львів, 10 марта 1896

Вперше надруковано в «Літературно-Науковому Віснику», Львів, 1903, т. 23, кн. 8.

Текст наводиться за збірником [Олександр Козловський. Поезії](#). — Бібліотека поета.
Радянський письменник. — Київ, 1966